

ГОСПОДАРСЬКО КОРИСНІ ОЗНАКИ ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ КОРІВ ЧОРНО-РЯБОЇ ПОРОДИ ПЛЕМЗАВОДУ «ОБРОШИНЕ»

Н. І. ТЕРПЕЛЮК, кандидат сільськогосподарських наук

Науково-дослідний інститут землеробства і тваринництва
західних районів УРСР

Вітчизняним і зарубіжним досвідом удосконалення порід великої рогатої худоби підтверджена доцільність використання в селекційній роботі корів з високою і рекордною молочною продуктивністю. Кращі за надоями і племінними ознаками корови найчастіше походять з високопродуктивних ліній і родин або одержані від вдалого поєднання окремих ліній.

З метою вивчення потенціальних можливостей молочної продуктивності чорно-рябих корів залежно від їх походження на племзаводі «Оброшине» Науково-дослідного інституту землеробства і тваринництва західних районів УРСР з 1971 р. впроваджені роздії корів.

Для досліду відбирали по 10—12 повновікових корів з найбільш поширених на племзаводі ліній: Аннас Адеми 30587, Хільтєс Адеми 37910, родинних груп Зозулі 66845, Майки 64055 і спорідненої групи Гуслава II ЛВГ 11.

Протягом досліду у корів визначали молочну продуктивність за допомогою контрольних надоїв, хімічний склад молока — за загально прийнятими методиками та морфолого-функціональні властивості вим'я — за методикою, розробленою Латвійською сільськогосподарською академією (1970).

Годували тварин за нормами ВІТ з врахуванням індивідуальних особливостей і тварин.

Влітку корів випасали на культурних багаторічних злаково-бобових пасовищах. Перед доїнням їм згодовували комбікорм з розрахунку не більш як 300 г на кожний надоєний кілограм молока. Комбікорм готували в господарстві інституту за спеціально розробленим для цих корів рецептом. В окремі засушливі місяці корови одержували підгодівлю кормами зеленого конвейера. В зимовий період переважав силосно-коренеплідний тип годівлі.

Через 15—20 днів після розселення залежно від стану здоров'я та індивідуальних особливостей корів загальну поживність раціонів з врахуванням роздою збільшували на 2—2,5 к. од. в першій половині лактації і на 1—1,5 к. од. в другій.

На основі одержаних даних виявлено, що коровам племзаводу «Оброшине» властивий високий генетичний потенціал молочності, оскільки при умові достатньої і повноцінної годівлі вони здатні проявити високу молочну продуктивність (табл. 1).

Найвищий надій і вміст жиру в молоці мали корови, які походили із спорідненої групи Гуслава II. Надій по цій групі за останню лактацію становив 5860 кг при вмісті жиру 3,95%. Порівняно з попередньою лактацією надій збільшився на 898 кг, а вміст жиру —

1. Молочна продуктивність корів за період роздою

Лінії і споріднені групи	Надій за 300 днів останньої лактації, кг		Жирномолочність, %		Білковомолочність, %	
	$M \pm m$	C_v	$M \pm m$	C_v	$M \pm m$	C_v
Аннас Адеми	5623±315	17,7	3,92±0,03	2,58	3,27±0,05	4,91
Хільтьєс Адеми	5403±309	18,9	3,95±0,05	4,06	3,25±0,06	6,40
Зозулі	5582±195	12,5	3,84±0,04	3,59	3,24±0,05	6,09
Майки	5027±503	30,3	3,80±0,08	5,63	3,29±0,06	5,16
Гуслава II	5859±179	7,4	3,95±0,08	5,00	3,18±0,16	12,44

на 0,03%. Високі показники молочності, жирномолочності і білковомолочності за період роздою були одержані у корів інших дослідних груп. Так, по родинній групі корів Зозулі надій за рік підвищився на 918 кг, Хільтьєс Адеми — на 894 кг і Аннас Адеми — 568 кг.

У результаті роздоювання чимало корів збільшили надої на 1500—2000 кг молока і рівень їх продуктивності становив 6000—7000 кг за лактацію. Найбільше таких корів виявлено у родинній групі Зозулі 66845: Зеля 283, яка за 300 днів лактації дала 6419 кг молока жирністю 3,99%, Зозуляста 1113 — відповідно 6254 і 3,87, Зупинка 1681—6388 кг і 3,71%. Корови з високою продуктивністю були виявлені і в інших групах. Так, Газета 1337 із спорідненої групи Гуслава II за 300 днів IV лактації дала 6415 кг молока жирністю 4,05%; Слюда 1136 і Папка 1050 з лінії Аннас Адеми за 300 днів VI лактації дали відповідно 6635 і 6475 кг молока жирністю 3,89 і 3,78%. Рекордний надій — 7005 кг жирністю 3,80% — за VI лактацію одержано від корови Театське 16406 з лінії Хільтьєс Адеми.

З метою виявлення взаємозв'язків між основними компонентами молочної продуктивності у роздоєних корів були визначені коефіцієнти кореляції (табл. 2). Так, кореляція між надоєм і вмістом жиру в молоці високопродуктивних корів усіх груп, за винятком корів, віднесених до лінії Аннас Адеми, хоча і позитивна, проте достовірно не вірогідна.

Між надоєм і вмістом білка додатно і вірогідну кореляцію встановлено лише у корів родинної групи Зозулі. У решти піддослідних тварин зв'язок між молочністю і білковомолочністю виявився від'ємним, або додатним з низьким ступенем вірогідності.

Між вмістом жиру і вмістом білка у всіх досліджуваних корів, крім родинної групи Майки, встановлена позитивна залежність. Особливо тісним цей взаємозв'язок був у корів родинної групи Зозулі і лінії Аннас Адеми.

Поряд з високою молочною продуктивністю не менш важливою селекційною ознакою у корів є форма вим'я і його функціональні особливості. Важливо знати якість вим'я і придатність його до машинного доїння у високопродуктивних корів, які можуть бути вико-

2. Коефіцієнти кореляції між надоем і основними компонентами молока високопродуктивних корів

Лінії і споріднені групи	Надій і вміст жиру		Надій і вміст білка		Вміст жиру і вміст білка	
	$r \pm m_r$	t_r	$r \pm m_r$	t_r	$r \pm m_r$	t_r
Аннас Адеми	0,379±0,132	2,87	0,032±0,118	0,27	0,522±0,122	4,28
Хільтьєс						
Адеми	0,282±0,107	2,63	0,038±0,103	0,04	0,186±0,123	1,51
Зозулі	0,151±0,089	1,70	0,295±0,079	3,73	0,667±0,062	10,75
Майки	0,248±0,161	1,54	0,232±0,162	1,43	0,095±0,166	0,54
Гуслава II	0,357±0,234	1,52	0,034±0,249	0,14	0,462±0,222	2,08

ристані для племінної роботи при удосконаленні існуючих і створення нових ліній і родин. При вивченні форми вим'я у високопродуктивних корів ($n=55$) племзаводу «Оброшине» встановлено, що більшість корів (57,6%) мали чашовидну, а 30,3% округлу форми вим'я. Ванноподібне вим'я мали 6,1% корів і лише три корови мали непридатне до машинного доїння вим'я козячої форми.

Від форми вим'я значною мірою залежить молочна продуктивність корів. Так, від корів з ванноподібною формою, яким властива найвища швидкість молоковіддачі (1,75 л/хв), одержано і найбільшу кількість молока за лактацію — 6004 кг. У корів з чашовидної і округлою формами вим'я як надій (5909 і 5885 кг), так і швидкість молоковіддачі (1,47 і 1,35 л/хв) також були високими. Нижчі надой і найменшу швидкість молоковіддачі (1,22 л/хв) виявлено у корів з козячою формою вим'я.

Крім того, ми визначили співвідношення кількості молока в передніх і задніх частках вим'я. Слід зазначити, що майже у всіх поставлених на роздій корів, за винятком корів з козячою формою вим'я, розподіл молока між передніми і задніми частками був добрим (43 і 57%). Найпропорціональніше розподілено молоко між передніми (45%) і задніми (55%) частками у корів з ванноподібною і чашовидною формами вим'я.

Тварини різного походження мали дещо різні морфолого-функціональні властивості вим'я. Так, всі корови із спорідненої групи Гуслава II мали правильну чашовидну і округлу форми вим'я та найвищу швидкість молоковіддачі — 1,50 л/хв. Висока швидкість молоковіддачі і краща форма вим'я відмічені у корів ліній Аннас Адеми і Хільтьєс Адеми, тобто голландського походження.

Отже, високопродуктивні корови племзаводу «Оброшине» в основному походять від видатних ліній та родинних груп чорно-рябї породи і за своїми господарсько корисними ознаками є цінним племінним матеріалом. Особливо цінною для селекції є споріднена група Гуслава II, яка характеризується генетично зумовленою високою молочністю і жирномолочністю. Крім того, тварини цієї групи придатні для використання в умовах промислової технології виробництва молока.